

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računni naročnino z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravnštvo se nahajata v Ptujju, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak toref zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (insetov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža

Štev. 45.

V Ptujju v nedeljo dne 10. novembra 1907.

VIII. letnik.

Današnja številka izhaja, kakor obljubljeni, na 10 straneh, ker smo dodali 2 strani priloge.

Iz črnega tabora.

Te dni se je vršila v Gradcu sodnjaka obravnava, ki je vrgla žarek svitlobe v črni tabor. Človeku zastane sapa, ko čita poročila te sodnijske obravnave in vprašati se mora: je-li to danes, v 20. stoletju, v času kulture in napredka, res še mogoče? ... Da, še je to mogoče! Še je to in ednako mogoče in morda je še hujske mogoče, kar nam prikivajo neprozorni zidovi kloštrov...

Stvar je sledeča: V klostru sv. Elizabete v Gradcu je bila tudi sestra Bonaventura. Žena je danes že stara, bolehnata, sploh za delo nezmožna. Pred 16 leti je morala sestra Bonaventura nositi v klostru težke kotlje; pri temu je padla in se na spodnem telesu težko poškodovala. Celih 16 let je ta revica to nevarno, mučno bolezen seboj nosila. Vkljub temu, da je prinesla precejšno premoženje v kloster, je morala tudi še v bolanem stanju težko delati. In ker ni mogla več tej zahtevi ugoditi, ker ni mogla težko bolana starka več delati, pričele so jo pobožne sestre na grozovit način mučiti ter trpinčiti.

Človek se spominja srednjoveške inkvizicije, ko bere o kaznih, ki so zadele to nesrečno stanko, ki ni ničesar drugega storila, nego da ni mogla vsled starosti in težke bolezni več delati. Sestri Bonaventura so dali palico v usta, kakor se daje psu „aportel“; zavezali so ji oči in ji dali strik okoli vratu; v tem položaju je morala klečati in z dvignjenimi rokami moliti. Jedila so ji vrgli na tla in iz prahu jih je morala z ustimi pobirati. Nadalje je morala nesrečna starka pod mizo

laziti in poljubovati noge drugih nun, ki se ne sramujejo bogokletstva, da se imenujejo „neveste Kristove.“

Ali ni to grozno? In na ta nečloveški način se je mučilo staro žensko, ki je imela težko, raku podobno, nevzdravljivo bolezen!

Končno se je sestri Bonaventuri vendar posrečilo, da je prišla iz te mučilnice, ki ji pravijo „kloster“. Svojega denarja revica seveda ni dobila nazaj. Bolana, stara, brez sredstev je stala zdaj v svetu in se ni vedla drugače pomagati, nego da je stopila na sodnijo. Tožila je kloster, da ji mora ta toliko izplačati, da boče zamogla pošteno živeti. Dolgo itak ne boče več dihala, kajti bolezen, ki se ji je pridobila v mučilnici, je težka...

Ali ni to grozno? Ali se ne ježijo človeku lasi, ako čita te besede, ki so od prve do zadnje resnične?! To povest si niso hudobni „brezverci“ izmislili, temveč to je pred sodnijo in pod prisego povedala stara, po božna, verna ženaka, ki nasa že smrt pred oči!

Spominjajmo se ob tej priliki besed Jezusovih: ljubite se med seboj! Ako prisilem staro bolnico, da leze po tleh in mi po pasje noge liže, — ali je to potem ljubezen? Kaj bi rekel bčžanski sin nacarenskega mizarja k takim tolmachenjem svojih zvišenih nauk? ... In spominjajmo se sodnijske razprave, ki se je pred kratkem tudi v Gradcu zgodila in v kateri se je dokazalo, da so pobožne sestre otroke v ušeh in blatu zadržavale ter barbaroko mučile! Spominjajmo se nadaljno poročil iz Petrograda, ki pravijo, da so nune in menihi tako živeli, da so bili tamošnji klostri podobni javnim hišam! Spominjajmo se škandalov samostanskih sester na Italijanskem, ki so otroke vzgojevale k vlačugarstvu!...

In potem se vprašajmo: ali niso taki samostani pravi Sodom in Gomorha? Zakaj, vi

tercijski hinavci, zakaj peša vera? Vi, vi sami trgate ljudstvu s krvavimi krempljami vero iz srca!

Politični pregled.

Državna zbornica je nadaljevala 30. okt. prvo branje avstro-ogrsko nagodbe. Posl. Šušteršič, vodja vseh prvaških klerikalcev, je imel govor, iz katerega je razvidno, da so postali klerikalci precej ponižni napram vladi. Ni čuda, da je neki hrvaški poslanec zaklical slov. klerikalcem besedo: vladni hlapeci! — Vodja nemških kmetov posl. Peschka je naglašal, da ne morejo biti kmetje za nagodbo, ker zahtevajo ločitev od Ogrske. Tudi je dokazoval, da kmetje niso krivi mesne draginje. Po raznih drugih govorih je bilo prvo čitanje zaključeno. Nagodbeni načrt se je potem izročil odseku, v katerem sedijo m. dr. tudi poslanc: knez Auersperg in Peschka, obadva stroga zagovornika kmetijskih zahtev. Od slovenskih poslancev sedijo v odseku hofrat Ploj, koroški Grafenauer in Šuklje. Ti trije bodo zastopali težnje slovenskih kmetov, če dež ne pojde! — Seja dne 5. novembra je pričela z dolgim govorom finančnega ministra glede proračuna, o katerem govorimo posebej. Nato prišel je nujnostni predlog glede zvišanja vojaških plač na razpravo. Predlog zahteva 5 vinarjev zvišanja plače za vojaka in dan; nujnost je bila sprejeta in predlog je bil potem sprejet. Vojaške plače se bodo torej za 5 h na dan zboljšale. Ni pa še odločeno, je-li bodoje vojaki to zboljšanje v denarju dobili ali pa v obliki zvišanja menaže-denarjev. — Nadaljna seja se je vršila v petek in bodemo prihodnji o nje poročali.

Državni proračun. 5. novembra je predložila vlada državni zbornici proračun za l. 1908. Skupno znašajo državne potrebe 2123 milijone in 823108 kron. Pokritje pa znaša 2135

Medtem je korakala Rozika počasi po stezi od Rdečegozda proti domačiji, ki je ležala kakšne pol ure iz vasi poleg gora. Korakala je zelo, zelo počasi in se vsak korak enkrat ostavila, da pogleda nazaj, je-li pride Tona ali ne. Kaj ga je neki zadržalo? Ze ko je šla čez cerkveni prostor, so ji fantje nagajali: „Ja, lepa Rozika, danes ga ni tukaj. Danes moraš že sama domu iti, ako nočeš morda enega od nas vzeti.“

Smejala se je k temu in dala primerni odgovor, ali zdaj ji je bilo vendar žalostno pri sreči in prijela jo je bojazen, ki je bila kakor senca vedno nad njeno ljubeznijo in ki je redila takoj hude slutnje, ako se je le kakšna malenkost med njo in ljubčka vsilila. V takih hipih ji je prišla vedno misel, da boče postalo sovraštvo, ki loči njuna očeta, ločilni prepad in da boče v tem prepadu edina njena sreča izginita.

Tudi zdaj je padla Rozika ta misel kakor kamen na srce in vsedla se je za trenutek ter premišljavala o svojem življenju. Koliko ji je dalo to življenje doslej sreče in veselja? Jako, jako malo! Na strani vedno bolehnate, tihe matere brez ljubezni je pretelka njena mladost. Od očeta ni slišala nikdar drugih besed, nego komandiranje na delo in besede, v katerih je izrazil svojo nezadovoljnost z bolano ženo ter svoje sovraštvo proti Požurniku in njegovim prijateljem. Psovanje in kletev ter tajno jokanje, to je bila muzika, ki jo je Rozika čula v hiši svojih staršev. Prvo veselje ji je bilo, ko jo je učitelj petja naučil in ko je smela na koro vaške cerkve pri maši peti. Tam sta prišla skupaj in zapela sta si drug drugemu ljubezen v srce in zato so živeli v srcu še

Kadar gorè potujejo . . .

Povest od sovraštva in ljubezni.
Spisal Karl Bienenstein.

I.

Zadoneli so glasovi malih cerkvenih zvonov, ki so naznanjevali v vasi Rdečigozd „angelsko česčenje“. Skozi odprta cerkvena vrata, pred katerimi je že nekaj kmetijskih fantov stalo, se je slišalo se enkrat zvok orgel in potem je prihajala množica vernikov v lepi poltni dan, ki je ležal v sladkem miru čez krasno gorsko pokrajino. Ne samo starčki, tudi mladina je ostala za trenutek in vzdihnila globoko. Mrzli duh je bil v prestari cerkvi in vsakogar je okrepčal sveži zrak, ki je prihajal od gora.

„Ah, je dejal Požurnik svojemu sosedu, kmetu Hladniku, »to stri dobro!« in dihal je sveži zrak z odprtimi usti.

Sosed pa je smehljajoč odgovoril: »Ko bi ne bilo greh, bi skoraj rekel, da je greh, da čepimo na tako lepem dnevu tako dolgo v cerkvi. Ali pojdiva zdaj v sobico h gromskem krčmarju. Morda je kaj ptujev tam. Razgovorjaj se rad s temi ljudmi, ker se čuje vsaj kaj novega o svetu. Mi smo tukaj itak kakor obzidani. Ptujci nas pripravijo vendar vedno na kakšne druge misli. Saj greš z menoj, ne?«

Požurnik je nekaj časa premišljaval. — „Veš,“ je rekel, „jaz bi moral pravzaprav domu. Moj dom varuje moj sin in obljubil sem mu, da pridem takoj po cerkvi domu.“

Ali Hladnik ga ni izpustil. „A kaj! Tvoj sin boče

imel še vedno dosti časa, da gre v gostilno. Ako prides eno uro pozneje, izpije krčmarju vendar še sodček kislega vina. Saj tako nima več dosti notri. Torej naprej, pojdiva!“

In Požurnik je šel z njim ter se je pustil podučiti, da se ne sme gospode sinove preveč razvaditi, kajti pojbe od dandanes so sploh vragovi, ki hočejo bogve kam in ki pravijo, da so desetkrat pametnejši od očetov.

Požurnik se je natihoma zasmeljal. Hladnik je imel vzrok, da je tako govoril, kajti njegov sin Bartl je že imel prvo besedo v hiši; pri njemu, Požurniku, pa je bila stvar hvalabogu še drugačija. Njegov Tona je bil priden fant in je še vedno očeta vbogal, vkljub temu, da je bil že v starosti, da bi se mogel ženiti. Gotovo: tudi danes ne bo jokal, ko bi oče malo pozneje prišel.

Medtem ko je Požurnik tako z veseljem na svojega sina mislil, sedel je ta pred durmi domače hiše in kadil debele oblake dima v zrak; kajti bil je jezen. Ravno danes je moral hišo varovati, ko je vendar Rozika tako trdno obljubila, da boče šel po blagoslovu nekaj časa z njo in da se bosta zopet enkrat malo razgovorila. No, morda boče malo počakala, kajti v četrti ure boče vendar oče prišel.

Ali četrti ure je minulo in očeta ni bilo; drugo četrti ure je bilo in še ni prišel nikdo. Zdaj je pričel Toni kleti, ali tudi to ni pomagalo; ravno tako malo je pomagalo, ko je ob prihodnji četrti uri vrgel fajfo ob tla, da se je razletela v kosce. To ga je pa malo vzdrnilo in žalostno je vrgel kosce čez vrtec na cesto, ki je peljala od vasi do Požurnikovih.